

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-96/2006/19.

Ikt.sz: Vj-96/2006/16.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa az **ING Pénztárszolgáltató és Tanácsadó Zrt.** (Budapest) ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indított eljárásban nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

határozatot

A Versenytanács megállapítja, hogy az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor az a www.ing.hu internetes honlapon

- 2006. március 15. és április 14. között nem az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár és az ING Magánnyugdíjpénztár által elért legaktuálisabb nettó hozamrátákat szerepeltette,
- 2006. április 14. és május 30. között egyes tájékoztatásaiban nem közölte, hogy a feltüntetett, az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár és az ING Magánnyugdíjpénztár által elért nettó hozamráták a 2004. évre vonatkoznak.

A határozat felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított 30 napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Versenytanácsnál benyújtható vagy ajánlott küldeményként postára adott keresettel lehet kérni.

Indokolás

1. A Gazdasági Versenyhivatal annak vizsgálatára indított versenyfelügyeleti eljárást az ING Pénztárszolgáltató és Tanácsadó Zrt. ellen, hogy az eljárás alá vont megsértette-e a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) III. fejezetének rendelkezéseit az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár és az ING Magánnyugdíjpénztár hozamadataira vonatkozó tájékoztatással.

I.

Az eljárás alá vont, az érintett termékpiac

2. Az 1996-ban alapított eljárás alá vont a nemzetközi ING csoport tagja, tulajdonosai az ING Nationale-Nederlanden Magyarország Biztosító Rt. (74%) és az ING Continental Europe Holdings BV. (26%). Az eljárás alá vont tevékenységét a csoport többi magyarországi vállalkozásával együttműködve végzi.

3. Az eljárás alá vont biztosítás és nyugdíjalap kezelésre, ennek kiegészítő szolgáltatásaira, adatbanki, számviteli tevékenységének végzésére, továbbá üzletviteli tanácsadásra jogosult. Az eljárás alá vont látja el az ING csoporthoz tartozó magyarországi nyugdíjpénztárak, azaz az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár és az ING Magánnyugdíjpénztár üzletmenetével kapcsolatos feladatokat, így vezeti a pénztárak teljes körű pénzügyi, számviteli és ügyfélnyilvántartását, elkészíti a jogszabályok által előírt beszámolókat, folyamatosan tartja a kapcsolatot a pénztártaggal és a jogszabályoknak megfelelően információt szolgáltat részükre, továbbá gondoskodik a taglétszám folyamatos növeléséről.

Az eljárás alá vont nettó árbevétele 2005-ben 1.855.761.000 Ft volt.

4. A jelen eljárásban érintett termékpiacnak minősül a magánnyugdíjpénztári és az önkéntes nyugdíjpénztári szolgáltatások piaca. Érintett földrajzi piacnak Magyarország tekintendő.

5. A magyar nyugdíjrendszer több pillérrre épül:

a) A felosztó-kirovó társadalombiztosítási rendszer lényege, hogy az aktívan dolgozók és a munkaadók által a társadalombiztosítási rendszerbe befizetett nyugdíjjárulékokat azonnal a nyugdíjas korúak kifizetésére fordítják.

b) A tőkefedezeti nyugdíjrendszerben az állampolgárok saját, hosszú évtizedeken át gyűjtött megtakarításai biztosítják (legalábbis részben) nyugdíjellátásukat. A lakosság jelentős része tagja a tőkefedezeti rendszerhez tartozó valamelyik magánnyugdíjpénztárnak. A magánnyugdíjrendszer, a kötelező társadalombiztosítási rendszerhez kapcsolódó kötelező járulékfizetésen alapuló nyugdíjrendszer, amely a társadalombiztosítási rendszerhez kapcsolódva gondoskodik idősor és megrokkolás esetén az állampolgárok biztonságáról. Magánnyugdíjpénztári tagság esetén a járulékalapot képező jövedelmekből levonásra kerülő 8,5%-os nyugdíjjárulék egy része magánnyugdíjpénztári tagdíjként kerül befizetésre (8%), másik részét pedig a társadalombiztosítási rendszer számára utalja át a munkáltató (0,5%). Az állampolgárok tagdíjfizetésen és egyéni számlán alapuló magánnyugdíját és a magánnyugdíjpénztári rendszert elsődlegesen a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény szabályozza.

A 2006. év első félévének végén 18 magánnyugdíjpénztár működött, összesen több mint 2,5 millió taggal. A pénztári vagyont 2006 júniusának végén 1.356,4 milliárd forint volt. Ezt a félét a mérsékelt befektetési eredményeknek köszönhetően szerény hozamráttákkal zárták a magánnyugdíjpénztárak: a szektor félév során elért nettó hozamráta 0,31% volt. Ezt megelőzően a nettó hozamráta 2003-ban 3,08%, 2004-ben 16,76%, 2005-ben 12,47% volt.

c) Mivel a felosztó-kirovó társadalombiztosítási rendszerből származó nyugdíj várhatóan nem lesz elegendő a kieső kereset pótlására, sokan kiegészítő önkéntes nyugdíjpénztárak valamelyikének tagjai. Az önkéntes nyugdíjpénztár olyan pénztári szervezet, amely a tagjai - vagy a pénztártag jogán annak közeli hozzátartozói - részére a nyugdíjkorhatár elérése után, az egyéni számlán nyilvántartott összeg terhére, az alapszabályban rögzített módozatoknak megfelelően a tag választása szerint nyugdíjszolgáltatást nyújt (egy összegben vagy járadék formájában, illetőleg e kettő kombinációjával). Az önkéntes nyugdíjpénztárak tevékenységét törvényi szinten az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény szabályozza.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak száma az elmúlt években folyamatosan csökkenő tendenciát mutatott. 2006 első félévében újabb 5 pénztár szüntette meg tevékenységét, így 2006 júniusának végén 70 önkéntes nyugdíjpénztár működött, mintegy 1,35

millió taggal és 652,2 milliárd forint vagyonnal. A nettó hozamráta a következők szerint alakult a szektorban: 2003-ben 3,20%, 2004-ben 15,59%, 2005-ben 12,08%, 2006 első félévében 0,31%.

d) A fentiekén kívül lehetőség van (nem pénztári keretek között) nyugdíjbiztosítási szerződés megkötésére is.

6. Mindkét pénztári szektorban jellemző a piac magas koncentrálttsága. 2006 júniusában az öt legnagyobb piaci szereplőhöz tartozott a magánnyugdíjpénztári tagok 84%-a, s ők kezelték az összes pénztári vagyon 79%-át. Ebben az időpontban a 15 legnagyobb – többnyire banki vagy biztosítói háttérrel rendelkező – önkéntes nyugdíjpénztár kezelte az összvagyon 83%-át és hozzájuk tartozott a tagok 89,5%-a.

A hat legjelentősebb pénztár piaci részesedése az alábbiak szerint alakult:

Pénztár	Magánnyugdíjpénztár		Önkéntes nyugdíjpénztár	
	Taglétszám	Vagyon	Taglétszám	Vagyon
Aegon	18,4	18,41	10,07	6,61
Allianz	13,3	11,19	15,69	12,32
ING	15,18	19,41	4,60	4,39
MKB	1,11	2,17	8,92	11,77
OTP	28,9	28,14	18,65	12,34
Winterthur	7,7,	9,06	5,91	4,38

7. A nettó hozamráta a pénztárak befektetési teljesítményének eredményességi mutatója (a nettó hozam a befektetésekre jutó kiadással csökkentett – nominális – hozam).

A magánnyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási tevékenységéről szóló 282/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet 19.§-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a pénztári hozamráta kiszámításának képletét a rendelet 4. számú melléklete tartalmazza. A hozamrátát ki kell számolni a pénztár egészére vonatkozóan, bruttó és nettó módon. A hozamelvárással a nettó pénztári hozamrátát kell összehasonlítani. A 20.§ (1) bekezdése értelmében a pénztárnak az alapítás negyedévét követő negyedévtől kezdődően az előírt hozamráta értékeket a negyedév egészére, illetve év végén, év közbeni alapítás esetén az alapítás időpontjától kezdődően az egész évre kell meghatározni. A (2) bekezdés szerint a pénztárnak a tárgyévre vonatkozó bruttó, nettó pénztári hozamrátáját, referenciahozamát, illetve az elmúlt 5 naptári év 21.§ (3) bekezdésében foglaltak szerint számított átlagos hozamrátáját a tárgyévet követő év február 28-ig a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (a továbbiakban: Felügyelet) be kell jelentenie és azt a Felügyelet március 15-ig a honlapján közzéteszi. A rendelet 21.§-a (1) bekezdésének a) pontja kimondja, hogy a pénztár minden évben, legkésőbb a pénzügyi évet követő év június 30-ig köteles nyilvánosságra hozni (a pénztár teljesítménymérésének főbb mutatói és változásuk között) a pénztár egészének a tárgyévi és az azt megelőző négyévi nettó és bruttó hozamrátáját a 4. számú mellékletben leírt módszerrel számítva, összehasonlítható szerkezetben, valamint a referenciaindex ugyanazon időszakra vonatkozó hozamrátáját. A referenciaindex hozamrátáját csak 2002. január 1-jétől kezdődő időszakra kell publikálni. Ugyanezen cikk (3) bekezdése szerint a pénztár tájékoztatóiban, hirdetéseiben és bármilyen adat, információ nyilvánosságra hozatala esetén a saját vagy más pénztár teljesítményére vonatkozóan megtévesztésre alkalmas módon adatokat, információkat nem közölhet. Amennyiben a közlés hozamrátát tartalmaz (ide nem értve a kötelező nyilvánosságra hozatal

során történő hozamráta közlést), akkor az elmúlt 5 naptári év átlagos hozamát (hozamrátáját) is fel kell tüntetni, a többi hozamrátával azonos méretben. Az átlagos hozam a nyilvánosságra hozatalt megelőző 5 teljes naptári évre vonatkozó, hivatalosan közzétett pénztári szintű nettó éves hozamráta mértani átlaga alapján számítandó. Amennyiben az adott pénztár alapítási időpontja miatt 5 teljes naptári évre vonatkozó hozam nem áll rendelkezésre, akkor a pénztár alapítása óta eltelt teljes naptári évek fenti módszerrel számított átlagos hozamát kell megjelentetni, annak feltüntetésével, hogy az mely időszak adataiból került számításra. Amennyiben a pénztár a hozamát más, előre kiválasztott pénztárakkal, csoporttal kívánja összevetni, akkor az összehasonlításnál a kiválasztott pénztárakra, csoportra is be kell mutatni az elmúlt 5 év fentiek szerint számított vagyonnal súlyozott átlagos hozamát. Csoporttal való összehasonlítás esetében a nyilvánosságra hozatal során a csoport kiválasztási elvét is definiálni kell. A hozamkiegyenlítési tartalék kezelési szabályait a jogszabály 8-9.§-as tartalmazza. Kiemelendő továbbá a magánnyugdíjpénztárak beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 222/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet 47.§-a (1) bekezdésének b) pontja, amely szerint a pénztár befektetési tevékenysége hatékonyságának értékelése céljából a kiegészítő melléklet szöveges részében a Felügyelet által adott szempontok szerint elkészített számítási anyaggal alátámasztva kell a pénztárnak bemutatnia a hozamráta alakulását, eltérését a hozamelvárástól.

Az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási szabályairól szóló 281/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet 23.§-ának (1) bekezdése szerint a pénztári hozamráta kiszámításának képletét a rendelet 4. számú mellékletének A. pontja tartalmazza. A hozamrátát ki kell számolni a pénztár egészére vonatkozóan, bruttó és nettó módon. A napi eszközértékelésre nem kötelezett pénztárak a negyedéves hozamrátájukat ettől eltérően, a 4. számú melléklet B. pontjában leírt módszer alapján is kiszámíthatják. A napi eszközértékelésre nem kötelezett pénztáraknak az alkalmazott hozamrátszámítási módszert a befektetési politikájukban rögzíteniük kell, a módszer éven belül nem változtatható. A (2) bekezdés értelmében az olyan nyugdíjpénztár esetében, amelyik magánnyugdíjpénztári feladatokat is ellát, a pénztár egészére vonatkozó hozamráta ezen rendelet értelmében az önkéntes nyugdíjpénztári funkcióhoz tartozó vagyonra vonatkozik. A 24.§ (1) bekezdése előírja, hogy a pénztárnak az alapítás negyedévét követő negyedévtől kezdődően az előírt hozamráta értékeket a negyedév egészére, illetve év végén, év közbeni alapítás esetén az alapítás időpontjától kezdődően az egész évre kell meghatároznia. A (2) bekezdése alapján a pénztárnak a tárgyévre vonatkozó bruttó, nettó pénztári hozamrátáját, referenciahozamát, illetve az elmúlt 5 naptári év - 25.§ (3) bekezdésében foglaltak szerint számított - átlagos hozamrátáját a tárgyévet követő év február 28-ig a Felügyeletnek be kell jelentenie és azt a Felügyelet március 15-ig a honlapján közzéteszi. A 25.§ (1) bekezdésének c) pontja rögzíti, hogy a pénztár minden évben, legkésőbb a pénzügyi évet követő év június 30-ig köteles nyilvánosságra hozni a pénztár egészének a tárgyévi és az azt megelőző négyévi nettó és bruttó hozamrátáját a 4. számú mellékletben leírt módszerrel számítva, összehasonlítható szerkezetben, valamint a referenciaindex ugyanazon időszakra vonatkozó hozamrátáját. A referenciaindex hozamrátáját csak a 2002. január 1-jétől kezdődő időszakra kell publikálni. A (3) bekezdés szerint a pénztár tájékoztatóiban, hirdetéseiben és bármilyen adat, információ nyilvánosságra hozatala esetén a saját vagy más pénztár teljesítményére vonatkozóan megtevesztésre alkalmas módon adatokat, információkat nem közölhet. Amennyiben a közlés hozamrátát tartalmaz (ide nem értve a kötelező nyilvánosságra hozatal során történő hozamráta közlést), akkor az elmúlt 5 naptári év átlagos hozamát (hozamrátáját) is fel kell tüntetni, a többi hozamrátával azonos méretben. Az átlagos hozam a nyilvánosságra hozatalt megelőző 5 teljes naptári évre vonatkozó, hivatalosan közzétett pénztári szintű nettó éves hozamráta mértani átlaga alapján számítandó. Amennyiben az adott pénztár alapítási időpontja miatt 5 teljes naptári évre vonatkozó hozam nem áll rendelkezésre, akkor a pénztár alapítása óta eltelt teljes naptári évek fenti módszerrel számított átlagos hozamát kell megjelentetni, annak feltüntetésével, hogy az mely időszak adataiból került számításra.

Amennyiben a pénztár a hozamát más, előre kiválasztott pénztárakkal, csoporttal kívánja összevetni, akkor az összehasonlításnál a kiválasztott pénztárakra, csoportra is be kell mutatni az elmúlt 5 év fentiek szerint számított vagyonnal súlyozott átlagos hozamát. Csoporttal való összehasonlítás esetében a nyilvánosságra hozatal során a csoport kiválasztási elvét is definiálni kell. Az önkéntes nyugdíjpénztárak beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 223/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet 47.§-a (1) bekezdésének b) pontja szerint a pénztár befektetési tevékenysége hatékonyságának értékelése céljából a kiegészítő melléklet szöveges részében a Felügyelet által adott szempontok szerint elkészített számítási anyaggal alátámasztva kell a pénztárnak bemutatni a hozamráta alakulását.

A Felügyelet Felügyeleti Tanácsa 2005-ben 1/2005. szám alatt külön ajánlást tett közzé a pénztári befektetési teljesítmények nyilvánosságra hozatala során alkalmazandó elvekről, tekintettel arra, hogy a teljesítmények nem következetes, átlátható és számon kérhető bemutatása részben a fogyasztók, a pénztártagok megtévesztésére is alkalmat adhatnak, részben téves piaci és szabályozási döntésekhez vezethetnek.

A Felügyelet Felügyeleti Tanácsa 2006-ban fogadta el a befektetési-kezelési tevékenységet végzők által elért teljesítmények bemutatásáról, az azokhoz kapcsolódó közzétételekkel kapcsolatos elvárásokról szóló 4/2006. (V. 25.) számú ajánlását, amely céljaként határozta meg a teljesítmények valós és teljes körű bemutatásának egységesítését annak érdekében, hogy a befektetési döntéseket támogató az ügyfelek könnyen összehasonlíthassák az egyes társaságok (termékek) teljesítményeit. Megfogalmazásra került, az ügyfelekhez, potenciális ügyfelekhez eljuttatott minden információval szemben elvárt, hogy tisztességes, egyértelmű és ne félrevezető legyen, beleértve a marketingközleményeket is. Az ajánlás értelmében minden esetben javasolt feltüntetni a hozamszámítás alapját képező időszakot.

Mivel a magánnyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási tevékenységéről szóló 282/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet és az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási szabályairól szóló 281/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet 2006. január 1-jétől új típusú hozamszámítást vezetett be, azzal kapcsolatban a Felügyelet egy segédletet adott ki a pénztárak számára.

Öt pénztárszövetség és a Felügyelet képviselőiből 2004 végén etikai előkészítő bizottság alakult meg, amely 2006. január 20-án elfogadta az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak és a magánnyugdíjpénztárak etikai kódexét, amelyhez azóta 74 pénztár csatlakozott. A kódex az alapelvek között 2. pontjában rögzíti, hogy az üzleti etikai normák megsértését jelenti különösen, ha a pénztár hirdetéseiben és bármely adat, információ nyilvánosságra hozatala esetén, vagy a tagszervezési tevékenység során a saját vagy más pénztár teljesítményére vonatkozóan megtévesztésre alkalmas módon közöl adatokat, információkat.

8. Az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár 1996-ban (mint Nationale-Nederlanden Országos Nyugdíjpénztár), az ING Magánnyugdíjpénztár 1998-ban (Nationale-Nederlanden Országos Magánnyugdíjpénztár néven) kezdte meg tevékenységét. Mindkét pénztár nyílt pénztárként működik, azaz a lehetséges tagok köre nem korlátozott.

Az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár és az ING Magánnyugdíjpénztár tevékenységének egyes főbb adatai az alábbiak:

	ING Önkéntes Nyugdíjpénztár		ING Magánnyugdíjpénztár	
	Taglétszám	Kezelt vagyon	Taglétszám	Kezelt vagyon
2005. IV. negyedév	57.224 fő	27.939.094.000 Ft	380.876 fő	221.342.846.000 Ft
2006. I. negyedév	59.001 fő	28.857.505.000 Ft	383.179 fő	239.182.622.000 Ft

A két pénztár egészére jutó nettó hozamráta értéke 2004-ben és 2005-ben, illetőleg a 2001-2005 közötti időszakban a következők szerint alakult:

	ING Önkéntes Nyugdíjpénztár	ING Magánnyugdíjpénztár
2004	19,12%	19,98%
2005	10,81%	11,89%
2001-2005	8,21%	8,92%

Az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár taglétszáma alapján a hatodik, vagyona alapján az ötödik helyett foglalta el az önkéntes nyugdíjpénztárak között. A 2005. évben a taglétszám 15%-kal, a vagyon 31%-kal nőtt.

Az ING Magánnyugdíjpénztár 2005-ben taglétszám alapján a harmadik, vagyona alapján a második volt a magánnyugdíjpénztárak között. 2006-ban újabb 14.000 fő belépésével és vagyona 50 milliárd forintos növekedésével számol, összhangban hosszútávú stratégiai céljával, a 20%-os részesedés megszerzésével. A hangsúly ennek érdekében a pályakezdekők megnyerésére helyeződött, számolva átlépőkkel is.

II.

Az eljárás alá vont vizsgált magatartása

9. 2005 júliusától az ING Biztosító, az ING Nyugdíjpénztárak, az ING Bank és az ING Befektetési Alapkezelő közös honlapján (www.ing.hu) a következő három állítás szerepelt:

- „ING Önkéntes Nyugdíjpénztár 19,12%”
- „ING Magánnyugdíjpénztár 19,98%”
- „Kiemelkedő nettó hozamok!”

A 2006 májusának végéig látható állítások egymást váltva jelentek meg, kezdetben kiemelt hírként a főoldalon, majd 2006 elejétől - az aktuális hírek, egyéb termékújdonságok kommunikációja miatt - az oldal nem kiemelt, jobb alsó, egyből nem látható részén, amelynek megjelenítéséhez szükséges volt az oldal lefelé gördítése.

Az ikonra klikkelve a nyugdíjpénztárak közös oldalára jutott az érdeklődő, ahol egyebek között olvashatta, hogy a feltüntetett hozamok a 2004-ben elért nettó hozamok.

A nyugdíjpénztári oldalakon és aloldalakon a hozam adatok 2006. április 14-én kerültek frissítésre. Ekkortól már az aktualizált, 2005. évi adatok szerepeltek, s a hozam adatot közlő négy helyből három esetében a 2005. évi hozam adatok voltak olvashatók. A módosítás nem érintette az ING főoldal alját, ott a korábbi közlés maradt meg.

Ha továbblépett az olvasó az ING Magánnyugdíjpénztár, illetve az Önkéntes Nyugdíjpénztár oldalára, akkor a 2005. évi adatokat láthatta diagrammal ábrázolva. Az önkéntes nyugdíjpénztár esetében a pénztár egészére számított nettó hozamként a 2001-2005. évi átlaghozamnál 8,21%, a 2005. évi hozamnál 10,81% szerepelt, a magánnyugdíjpénztárnál 2001-2005. évek vonatkozásában 8,92%, 2005. évnél 11,89%.

III.

A vizsgáló indítványa

12. A vizsgáló jogsértés megállapítását és bírság kiszabását indítványozta az eljárás alá vonttal szemben. A vizsgálati jelentés egyebek között aláhúzta, az eljárás alá vontnak helytálló, valós információkon alapuló tájékoztatást kell nyújtania a honlapon, mégpedig oly módon, hogy ne nehezítse meg a fogyasztó számára sokszor bonyolult összefüggéseket tartalmazó szolgáltatásának megítélését, esetleges összevetését más szolgáltatásokkal.

13. A vizsgálati jelentés ismertette, a vizsgáló tudomására jutott, hogy az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár és az ING Magánnyugdíjpénztár ügynöke által fenntartott www.biztositasitippek.hu oldalon ugyancsak 2004. évi adatok szerepeltek a vizsgálati jelentés elkészítésekor is, azzal, hogy ezen honlap esetében az adatok 2004. évi eredete feltüntetésre került.

IV.

Az eljárás alá vont védekezése

14. Az eljárás alá vont előadta, nem tanúsított a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást, a 2004. évi hozam adatok a 2005. évben és 2006. április 14. napjáig jogszerűen kerültek ismertetésre a honlapon. Tájékoztatása nem volt valótlan, valós tényállítása pedig nem volt megtévesztésre alkalmas. Tájékoztatása ezen túlmenően hiányos tartalmú sem volt, tekintettel arra, hogy az érintett időszakban nem hallgatta el hozamadatait, azok a honlapon teljes körűen megtekinthetők voltak.

15. Az eljárás alá vont a versenyfelügyeleti eljárás során nem vitatta, hogy mulasztás miatt a nyugdíjpénztári oldalak és annak különböző aloldalainak frissítése során elmaradt az ING főoldal alján, nem kiemelt helyen szereplő reklámfelület megszüntetése.

A Versenytanács előzetes álláspontjára adott észrevételeiben előadta, a 2004. évre vonatkozó hozam adatok (a Felügyelet általi elfogadást követően) 2006. április 14. után tévedésből kerültek a honlapon egy helyen továbbra is megtartásra, így a 2004. és a 2005. évekre vonatkozó hozam adatok együttesen (egy és fél hónapig) szerepeltek a honlapon. A 2004. évre vonatkozó hozam adatokat 2006 májusának végén a honlapról törölték. 2006. április 14. és

2006. május vége közötti időszakban tehát még együttesen szerepeltek a hozam adatok a honlapon, ugyanakkor figyelembe veendő, hogy a fogyasztók e reklámfelületen keresztül teljes részletességgel tájékoztatást kaptak a nyugdíjpénztárak 2005. évi hozamadatairól 2006. április 14. napját követően.

Megítélése szerint a 2004. évi hozam adatok 2006. április 14-ig jogszerűen voltak megjelenítve a honlapon, így a vizsgálattal érintett időszak csupán a 2006. április 14. és 2006. május 30. közötti időszak lehet.

Hangsúlyozta továbbá, a jogszabálysértés azért sem merült fel, mert a közgyűlés csak 2006. május 30-án fogadta el a két pénztár azon beszámolóját, amelynek része volt a 2005. évi befektetési tevékenység és eredmények, hozamok elfogadása is.

16. Gyakorlati tapasztalataira hivatkozva előadta, hogy a fogyasztók a nyugdíjpénztárak hozamadatait elsősorban a Felügyelet honlapjáról ismerik meg. Az életszerűség emellett megkívánja azt is, hogy a fogyasztó a tájékoztató honlapon tovább tájékozódjék, és a hozam adatokat a nyugdíjpénztári főoldalon megtekintse, ami egyebekben másodpercek töredéke alatt érhető el.

Következésként életszerűtlennek tekinti azt a fogyasztói magatartást, hogy a fogyasztó, aki a villogó hirdetésre legördítve meglátja azt a közlést, hogy kiemelkedő a pénztár hozama, minden további tájékozódás nélkül a nyugdíjpénztári belépési nyilatkozatot letölti, kinyomtatja, átadja munkáltatójának és a belépési eljárást megindítja.

17. Felhívta a figyelmet arra is, hogy az érintett időszakban nem nőtt a pénztártagok létszáma, magatartásának tehát a fogyasztókat érintően semmilyen hatása nem állt be. A pénztártagok száma, valamint a nyugdíjpénztárak piaci részesedése az érintett időszakot követő időszakban is változatlanul az átlagos mértéket mutatta, mindebből pedig az következik, hogy magatartásának az érintett másfél hónapos időszak alatt sem volt ezen adatokat befolyásoló hatása.

18. Az eljárás alá vont elsődlegesen jogsértéshiányában kérte a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését, másodlagosan pedig a bírság kiszabásának mellőzését. Ez utóbbival kapcsolatban előadta, a jogsérelem súlya csekély volt, a jogsértő állapot mindösszesen egy és fél hónapig állott fenn, a jogsértéssel semmilyen előnyt nem ért el, magatartása nem volt szándékos és nem volt ismételt, továbbá a Gazdasági Versenyhivatal értesítésére azzal azonnal felhagyott.

V. Jogi háttér

19. A Tpv. 8.§-a (1) bekezdésének első mondata szerint tilos a gazdasági versenyben a fogyasztókat megtéveszteni. Ugyanezen cikk (2) bekezdésének a) és d) pontja értelmében a fogyasztók megtévesztésének minősül, ha a) az áru ára, lényeges tulajdonsága - így különösen összetétele, használata, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása, valamint kezelése, továbbá az áru eredete, származási helye, beszerzési forrása vagy módja - tekintetében valótlan tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állítanak, az árut megtévesztésre alkalmas árjelzővel látják el, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak, d) különösen előnyös vásárlás hamis látszatát keltik.

A Tpvt. 9.§-a szerint a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.

Az eljáró versenytanács a Tpvt. 77.§-a (1) bekezdésének d) pontja értelmében határozatában megállapíthatja a magatartás törvénybe ütközését, illetve a 78.§ (1) bekezdése alapján bírságot szabhat ki azzal szemben, aki a Tpvt. rendelkezéseit megsérti.

VI. A Versenytanács döntése

20. A Tpvt. III. fejezetének célja a fogyasztók döntési szabadságának mint védett jogi tárgyának az áruk, illetve szolgáltatások közötti választással összefüggésben történő védelmezése, tilalmazva, hogy a fogyasztói döntés tisztességtelen befolyásolása révén a gazdasági verseny sérelmet szenvedjen. A Tpvt. III. fejezete a gazdasági versenyt oly módon óvja, hogy nem engedi tisztességtelenül befolyásolni a fogyasztói döntés mechanizmusát. A tisztességtelen befolyásolás kihat vagy kihathat a fogyasztók versenytársak, illetve az azonos vagy egymást ésszerűen helyettesítő termékek közötti választásnak a folyamatára, s ezáltal a verseny alakulására.

21. Általános követelményként fogalmazódik meg, hogy a nyereség és vagyonszerzés céljából gazdasági tevékenységet folytató vállalkozásnak a magáról vagy termékeinek lényeges tulajdonságáról adott, fogyasztóknak szóló tájékoztatása igaz és pontos legyen.

A Versenytanács az Aranykor Nyugdíjpénztárral szemben lefolytatott Vj-15/2002. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatában aláhúzta, különösen fontos a fogyasztók pontos, megfelelő tájékoztatása azoknál a pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződéseknel, ahol a felek közötti kölcsönös bizalomnak kiemelkedő szerepe van a termék jellege és a jogviszony hosszú távú volta miatt.

22. A versenyjogi relevanciával bíró fogyasztói döntés meghozatala egy folyamat, amelynek nemcsak az egészét, hanem egyes szakaszait is védi a Tpvt. a maga eszközeivel. Ez a folyamat a fogyasztók figyelmének felkeltését is magában foglalja, s a fogyasztók megtévesztésének tilalma már e szakasszal kapcsolatban is érvényesülést kíván, így ez sem történhet tisztességtelen módon. Nemcsak az olyan magatartás jogellenes, amely kizárólagosan meghatározza a fogyasztó döntését, hanem minden olyan magatartás, amely érdemben kihatással van a folyamatra - ideértve a figyelem felkeltését is.

Ez a megközelítés tükröződik magában a Tpvt. III. fejezetének a címében is, amely nem a fogyasztói döntések tisztességtelen *meghatározásának*, hanem a fogyasztói döntések tisztességtelen *befolyásolásának* tilalmáról beszél. Ez tükröződik a Legfelsőbb Bíróság Kf.II. 39.104/2000/3. számú (a Vj-55/1998. számú ügy kapcsán hozott) ítéletében is, amelynek értelmében a Tpvt. III. fejezetébe nemcsak az a tisztességtelen reklámtevékenység ütközik, amelyik a fogyasztók döntési szabadságát megszünteti, hanem az is, amely azt csökkenti.

Ennek megfelelően nemcsak az eljárás alá vont olyan tájékoztatása esetén valósulhat meg jogsértés, amelynek hatására a fogyasztó (amint azt védekezésében az eljárás alá vont előadta) „minden további tájékozódás nélkül a nyugdíjpénztári belépési nyilatkozatot letölti, kinyomtatja, átadja munkáltatójának és a belépési eljárást megindítja”, hanem az olyan tájékoztatások kapcsán is, amelyek ilyen eredményre közvetlenül és azonnal nem vezetnek, de alkalmasak a fogyasztói döntési folyamat befolyásolására, így például felkeltik a fogyasztói

érdeklődést, hozzájárulnak a különböző pénztárak vonatkozásában meglévő, illetőleg alakuló fogyasztói preferenciarendszer módosulásához.

23. A Tpv. nemcsak a valótlan, hanem a hiányos tartalmú tájékoztatást is tilalmazza, húzta alá a Fővárosi Bíróság a Vj-247/1995. számú ügyben hozott 2.K. 31.493/1996/7. számú ítéletében. A Legfelsőbb Bíróság szerint a fogyasztók megtévesztése nemcsak aktív tényállítással, hanem a termék egyes tulajdonságainak elhallgatásával is megvalósulhat [Kf.II. 39.908/2001/5. számú ítélet (Vj-168/1998.)], azaz a jogsértés azzal is elkövethető, ha az árut forgalomba hozó vállalkozás az áru lényeges tulajdonságát elhallgatja, s ezáltal hiányos tájékoztatást ad [Kfv.X. 39.924/2002/8. (Vj-137/1998.)].

A vállalkozás által közzétett tájékoztatás (reklám) természetéből adódóan igyekszik a termék előnyös tulajdonságait kiemelni. Az ilyen valós adatokat tartalmazó és előnyös tulajdonságokat kiemelő reklám is lehet azonban félrevezető, ha elhallgat olyan adatokat, amely a közölt tulajdonságok értelmezéséhez elengedhetetlenül szükséges, állapította meg a Legfelsőbb Bíróság a Vj-125/1996. számú ügyben hozott Kf.II. 27.254/1998/5. számú ítéletében.

24. A versenyjogi sérelem már a jogsértő fogyasztói tájékoztatás közreadásával bekövetkezik, így akkor is, ha utóbb mód van a teljes körű valós információ megismerésére, a Tpv. ugyanis a fogyasztók tisztességtelen befolyásolására alkalmas tájékoztatást tilalmazza, e sérelem pedig a jogsértő információk közreadásával befejeződik, amint azt a Fővárosi Bíróság a Vj-200/1999. számú ügyben hozott 2.K. 33.533/2000/2. számú ítéletében megállapította.

25. A fogyasztó számára kétségtelenül lényeges körülmény, hogy egy nyugdíjpénztár milyen nettó hozamot ért el. Az erre vonatkozó adatok jelentőséggel bírnak azon fogyasztói döntések esetében, hogy a fogyasztó melyik (magán- vagy önkéntes) nyugdíjpénztárhoz csatlakozik, de annak eldöntésénél is, hogy egy pénztártag vált-e a pénztárak között. Mindez azt is jelenti, hogy a fogyasztói döntések befolyásolására alkalmasak a pénztárak által elért hozamokra vonatkozó tájékoztatások.

26. A fogyasztó döntések szempontjából jelentőséggel bír, hogy a különböző tájékoztatásokban szereplő hozamráták milyen időszakra vonatkoznak. A tájékoztatásból egyértelműnek kell lennie, hogy az adat múltbéli, s ezen belül pontosan milyen időszakban elért hozamra vonatkozik. Különösen igaz ez egy olyan piaci helyzetben, amikor a kiemelkedő hozamokat mutató 2004. évhez képest a nyugdíjpénztárak által elért hozamok mértéke 2005-ben jelentősen csökkent.

27. Versenyjogi követelményként fogalmazódik meg a nyugdíjpénztárakkal szemben, hogy

- a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatásaikban pontosan jelöljék meg, a közzétett hozam adatok milyen időszakra vonatkoznak,
- az elért hozamról mindig a lehető legaktuálisabb tájékoztatást adják a fogyasztóknak, amely már azért sem ütközhet akadályba, mert a hozameredmények nyilvánvalóan ismertek a pénztár, illetőleg a pénztárszolgáltatók előtt.

28. A fogyasztótól nem várható el, hogy pontosan tisztában legyen a pénztárak működésére irányadó jogszabályi rendelkezésekkel és a pénztári hozamszámításra vonatkozó előírásokkal, azzal, hogy a közjogi (felügyeleti) szabályok alapján a pénztár milyen adatokat mikor és milyen módon köteles nyilvánosságra hozni. Ez egyben rámutat a hozamokról tájékoztatást nyújtó pénztárak (pénztárszolgáltatók) felelőségére is, illetőleg arra, hogy a fogyasztókat megcélzó tájékoztatás (reklám) közzététele során azt kell szem előtt tartani, hogy az a fogyasztók a használt kifejezéseknek a mindennapi életben elfogadott általános jelentése alapján miként értelmezik (Tpv. 9.§).

29. A jelen esetben az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár és az ING Magánnyugdíjpénztár által elért 19,12 és 19,98%-os nettó hozamról az internetes honlapon adott tájékoztatás 2006. április 14-től nem tartalmazta annak közlését, hogy ezek olyan múltbeli hozamok, amelyek a 2004. évben teljesültek. Az ikonra klikkelő fogyasztó a honlap olyan oldalaira juthatott, amelyek a 2005. évre vonatkozó adatokat tartalmaztak, így a 19,12 és 19,98%-os nettó hozamról adott tájékoztatás magában hordozta azt az értelmezést is, hogy ezek a hozamok a 2006. évre vonatkoznak, illetőleg a jövőben elérendő hozamoknak tekintendők. A tájékoztatás ily módon alkalmas volt a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására.

30. Nem teljesült az a követelmény sem, hogy a fogyasztó a lehető legaktuálisabb tájékoztatást kapja a hozamok alakulásáról.

A magánnyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási tevékenységéről szóló 282/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet és az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási szabályairól szóló 281/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet 2006. január 1-jétől hatályba lépett módosításai alapján alkalmazni rendelt előírások alapján az eljárás alá vontnak 2006. február 28-ig ismertetnie kellett a Felügyelettel a nettó hozamrátákat, amelyeket a Felügyelet 2006. március 15-ig köteles volt internetes honlapján közzétenni. Figyelemmel erre a Versenytanács nem tudta elfogadni az eljárás alá vont azon eljárás során tett előadását, amely szerint jogszabálysértés nem merülhet fel, mert a közgyűlés csak 2006. május 30-án fogadta el a két pénztár beszámolóját. Az eljárás alá vont nyilatkozatának egyébiránt az is ellentmond, hogy az internetes honlap jóval a közgyűlés előtt, 2006. április 14-én került (hiányosan) frissítésre.

Legkésőbb 2006. február 28-án már vitathatatlanul ismertek voltak a 2005. évi nettó hozamráták, s legalább a Felügyelet által 2006. március 15-i teljesített közzétételtől - és nem csak 2006. április 14-től - azokat kellett volna ismertetni a fogyasztókkal, akik a 2004. évi hozamráták alapján nem kaphattak reális képet a két pénztár fogyasztók számára jelentőséggel bíró eredményeiről. Az aktuális adatok közzétételnek azért is nagy jelentősége lett volna, mert a 2004. és a 2005. évi nettó hozamráták között igen jelentős különbségek voltak (a 19,12% helyett 10,81%, illetve a 19,98% helyett 11,89%), amely azt jelenti, hogy jelentős változás következett be a termék lényeges tulajdonságában.

31. Figyelemmel a fentiekre a Versenytanács a Tpvt. 77.§-a (1) bekezdésének d) pontja alapján megállapította, hogy az eljárás alá vont a Tpvt. 8.§-a (2) bekezdésének a) és d) pontjába ütközően a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor az a www.ing.hu internetes honlapon 2006. március 15. és április 14. között nem az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár és az ING Magánnyugdíjpénztár által elért legaktuálisabb nettó hozamrátákat szerepeltette, illetőleg amikor 2006. április 14. és május 30. között egyes tájékoztatásaiban nem közölte, hogy a feltüntetett, az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár és az ING Magánnyugdíjpénztár által elért nettó hozamráták a 2004. évre vonatkoznak.

32. A Versenytanács nem szabott ki bírságot az eljárás alá vonttal szemben, mivel megítélése szerint a kizárólag saját internetes oldalon megvalósult tájékoztatás kapcsán - figyelemmel az alábbiakban kifejtettekre is - önmagában a jogsértés megállapítása is elegendő annak eléréséhez, hogy az eljárás alá vont a jövőben ne tanúsítson hasonló jogsértő magatartást.

A Versenytanács tekintettel volt arra, az eljárás során az eljárás alá vont nem vitatta, hogy mulasztás miatt a nyugdíjpénztári oldalak és annak különböző aloldalainak frissítése során elmaradt az ING főoldal egyik reklámfelületének megszüntetése (módosítása).

A bírság mellőzése kapcsán a Versenytanács figyelembe vette azt is, hogy 2006 áprilisában a négy érintett internetes felület közül három esetében közül az eljárás alá vont módosította a közzétett adatokat, s a jogsértő tájékoztatás a főoldal alján, nem kiemelt helyen maradt fenn.

A Versenytanács a 2005. évi hozamrátáknak a Felügyelet általi közzétételét követő mellőzése és a 2004. évi adatok további (2006. március 15. és április 14. közötti) szerepeltetése kapcsán tekintettel volt arra is, hogy a magánnyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási tevékenységéről szóló 282/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet és az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási szabályairól szóló 281/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet módosítása 2006. január 1-jén lépett hatályba, s az új jogi helyzetben versenyjogilag releváns szempontból még nem tisztázódhatott, hogy a pénztárak hozamrátájáról a Felügyelet által március 15-ig teljesítendő közzététel és a rendeletek 21.§-ának (1) bekezdésében, illetőleg 25.§-ának (1) bekezdésében a pénztárak számára előírt nyilvánosságra hozatali kötelezettség miként viszonyul egymáshoz. A Versenytanács jelen határozata ugyanakkor a jövőre nézve egyértelmű iránymutatást kíván adni, a fogyasztók minél pontosabb és aktuális adatokon nyugvó tájékoztatása érdekében, rögzítve, a pénztárak (pénztárszolgáltatók) esetében a Felügyelet legkésőbb március 15-ig teljesítendő közzétételét követően a fogyasztóknak a hozamrátákról nyújtott tájékoztatás akkor tesz eleget a versenyjogi követelményeknek, ha az az előző év hozamrátáira vonatkozó adatokon nyugszik, szükség esetén azt is jelezve, hogy ezek még nem auditált, előzetesnek minősülő hozamráták.

Megjegyzi a Versenytanács, nem osztotta az eljárás alá vont azon véleményét, amely szerint az internetes honlap fogyasztói döntésekre gyakorolt hatásának elenyésző voltát bizonyítja, hogy a pénztárak taglétszámában nem volt jelentős fejlődés, piaci részesedésük nem ugrott meg. Valamely piaci magatartás hatása nemcsak a piaci részesedés növekedésében, hanem a piaci részesedés megtartásában vagy akár a piaci részesedés csökkenése mértékének mérséklésében is megmutatkozhat.

33. A vizsgáló vizsgálati jelentésében ismertette, hogy az ING Önkéntes Nyugdíjpénztár és az ING Magánnyugdíjpénztár ügynöke által fenntartott www.biztositasitippek.hu oldalon 2004. évi hozam adatok szerepelnek. Mivel a vizsgálat nem terjedt ki az ezen a nem az eljárás alá vont által működtetett honlapon közzétett tájékoztatásra, annak versenyjogi értékelését a Versenytanács a jelen eljárásban nem végezte el.

34. A határozat elleni jogorvoslati jogot a Tptv. 83.§-ának (1) bekezdése biztosítja.

Budapest, 2006. november 29.